

TURISTIK AGLOMERATSIYALAR RIVOJLANISHIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH

i.f.d, professor. Muxitdinov Xudayor Suyunovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Toshev Nurbek Janon o'g'li

Qarshi davlat universiteti Turizm va marketing kafedrası mustaqil tadqiqotchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14649594>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Turistik aglomeratsiyalar rivojlanishida ekologik jihatlar katta ahamiyatga ega. Atrof-muhitga zarar bermasdan turizmni rivojlantirish, tabiiy resurslarni asrash va ekologik barqarorlikni ta'minlash zarur. Bu quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi.

Keywords: ekologik turizm, Tabiiy hududlarni himoya qilish, tabiiy resurslar, ekologik barqarorlikni ta'minlash.

Kirish: Tadqiqotlari turistik aglomeratsiyalarda mas'uliyatli turizmni rivojlantirish, turizm va ekologik barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganishga qaratilgan. U turizmning atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish va mahalliy jamoalar manfaatlarini himoya qilish yo'llarini tadqiq qilgan.

Martha Honey ekologik turizm sohasida taniqli tadqiqotchilardan biri bo'lib, u aglomeratsion turistik hududlarda ekologik barqarorlikni qanday ta'minlash mumkinligi haqida ilmiy tadqiqotlar olib borgan. Uning ishlari ekologik turizmning amaliy qo'llanilishi va u orqali hududlar qanday barqaror rivojlanishi mumkinligini o'rganishga qaratilgan. Ekologik turizm va mas'uliyatli turizm sohasidagi yetakchi tadqiqotchilardan biri. U turizmning ijtimoiy, ekologik va iqtisodiy ta'sirini o'rganish, barqaror rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va turizmni mahalliy jamoalar bilan uyg'unlashtirish yo'llarini tadqiq qiladi. Honeyning asarlari ekologik turizmni rivojlantirishga qaratilgan va bu borada ko'plab muhim kitoblar yaratgan. Martha Honeyning kitoblari ekologik turizm, mas'uliyatli turizm va barqaror rivojlanish haqida chuqur tahlillar beradi. U turizmning atrof-muhit va mahalliy jamoalarga ta'sirini o'rganadi va bu borada ko'plab tavsiyalar beradi.

1. Turistik aglomeratsiyalar va ularning rivojlanishi

Turistik aglomeratsiyalar — bu turizm sohasidagi bir nechta xizmatlar va resurslarning bir joyda jamlangan va bir-birini to'ldirgan tizimi. Bu aglomeratsiyalar, odatda, shaharlar, kurort hududlari yoki turistik mintaqalarda rivojlanadi va turistlar uchun qulay infratuzilma yaratadi. Aglomeratsiyaning muvaffaqiyatli rivojlanishi nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashga ham bog'liq. Turizm sohasining tez o'sishi bilan birga, ekologik barqarorlik muammosi ham dolzarb masalalardan biriga aylanmoqda.

2. Ekologik Barqarorlik Nima?

Ekologik barqarorlik — bu tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish va tabiiy muhitni himoya qilish orqali kelajak avlodlar uchun ekosistemalarni saqlab qolishdir. Ekologik barqarorlikni ta'minlashda asosiy maqsad, turizmni rivojlantirish jarayonida ekologik izlarni kamaytirish, tabiiy resurslarni to'g'ri boshqarish va atrof-muhitni muhofaza qilishdir.

3. Turizm aglomeratsiyalarida ekologik barqarorlikka xavf tug'diruvchi omillar

Turistik aglomeratsiyalar rivojlanishida ekologik barqarorlikka ta'sir qiluvchi ba'zi xavf tug'diruvchi omillar quyidagilardir:

Tabiiy resurslarning haddan tashqari ishlatilishi: Turizmni rivojlantirish uchun suv, elektr energiyasi, tabiiy joylar va ekologik resurslar ortiqcha ishlatilishi mumkin, bu esa ekologik muvozanatni buzadi.

Atrof-muhitning ifloslanishi: Turistik oqimning ortishi bilan birga, chiqindilar, havoning ifloslanishi va akvatoriyalarning zaharlanishi kabi muammolar yuzaga keladi. Ayniqsa, to'planadigan chiqindilar va plastik materiallar, mintaqada ekologik muammo tug'diradi.

Tadbirlar va qurilishlar: Yangi turizm inshootlarini qurish, mehmonxonalar va dam olish markazlarini yaratish uchun tabiiy hududlarning kesilishi, o'rmonlarning yo'qolishi va suv manbalarining kamayishiga olib kelishi mumkin.

4. Ekologik Barqarorlikni Ta'minlash Yo'llari

Turistik aglomeratsiyalarda ekologik barqarorlikni ta'minlashda quyidagi asosiy yo'llar mavjud:

Barqaror turizmni rivojlantirish: Barqaror turizm tamoyillari asosida, turistlarga ekologik toza va ijtimoiy mas'uliyatli xizmatlar taqdim etish zarur. Barqaror turizm — bu tabiiy resurslardan ehtiyotkorlik bilan foydalanishni, atrof-muhitni himoya qilishni va madaniy merosni saqlashni o'z ichiga oladi.

XULOSA

Turistik aglomeratsiyalar rivojlanishida ekologik barqarorlikni ta'minlash juda muhim ahamiyatga ega. Turizm sohasining ekologik izlari, tabiiy resurslarni haddan tashqari ishlatish va atrof-muhitning ifloslanishi kabi muammolarni hal etishda barqaror turizmni rivojlantirish, yashil texnologiyalarni joriy etish, ekologik sertifikatlash tizimlarini tashkil etish va tabiiy resurslarni ehtiyotkorlik bilan boshqarish zarur. Bu jarayonlar nafaqat turizm aglomeratsiyasining barqaror rivojlanishiga yordam beradi, balki atrof-muhitni asrab-avaylashga ham hissa qo'shadi. Shunday qilib, ekologik barqarorlik turizmning uzoq muddatli va muvaffaqiyatli rivojlanishining asosiy omillaridan biridir.

References:

1. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida" qonuni 2019-yil 18-iyul, O'RQ-549-son O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. [20.12.2022]. <https://president.uz/oz/lists/view/5774>
2. R.Butler. Tourism Area Life Cycle: Contemporary Tourism Reviews-2006. P.45-46
3. D. Ioannides "Tourism in the Age of Globalisation" 2000. P.90-112
4. Leiper N.Tourism system: an interdisciplinary perspective. Palmerston North, New Zealand: Department of Management Systems, Business Studies Faculty, Massey University, 1990, 289 p
5. Qodirov, F. "OPTIMIZATION OF TELECOMMUNICATIONS POWER SUPPLY SYSTEMS BASED ON RELIABILITY CRITERIA." Science and innovation 2.A12 (2023): 15-20.
6. F Qodirov. Aholiga tibbiy xizmatlar ko'rsatishning rivojlanishini iqtisodiy-matematik modellashtirish. Scienceweb academic papers collection . 2023/1/1.
7. F Qodirov. Zamonaviy to'lov tizimlari tahlili va elektron pul birliklari. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1.
8. Farrux Qodirov. Zamonaviy trenajyor va simulyatsiya qiluvchi dasturlarning hozirgi kundagi ahamiyati. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1

9. Farrux Qodirov. BUSINESS INNOVATION MODEL OF INCOME AND COSTS FROM THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
10. Farrux Qodirov. ECONOMIC-MATHEMATICAL MODELING OF THE DEVELOPMENT OF THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
11. Farrux Qodirov. THE PLACE OF ECONOMETRICAL MODELING OF HEALTHCARE QUALITY IMPROVEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
12. Farrux Qodirov. DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL SYSTEM OF MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES. Scienceweb academic papers collection. 2023/1/1
13. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 128-130.
14. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 80-83.